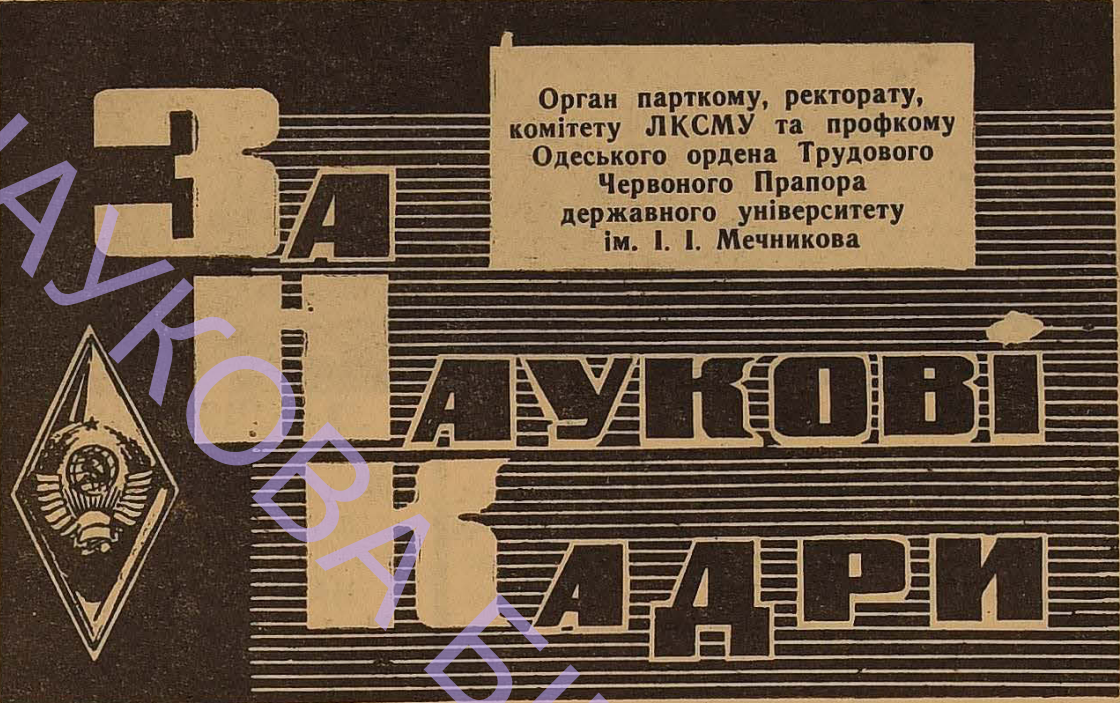

НА ЛЕКЦІЇ, ЗА КНИГИ — ВЧИТИСЬ!

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

РІК ВИДАННЯ
XXXIV

№ 5 (916)

14 ЛЮТОГО

1968 р.

Ціна 2 коп

ДВА ДНІ

XXIII ЗВІТНА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
УНІВЕРСИТЕТУ

ДВА ДНІ — 7 і 8 лютого — проходила XXIII звітна наукова конференція, присвячена підсумкам науково-дослідної роботи університету за 1967 рік.

Першого дня відбулось пленарне засідання. На ньому зі вступним словом виступив ректор університету, заслужений діяч науки УРСР, професор О. І. Юрженко.

Потім доповідь про боротьбу партії більшовиків за створення Збройних Сил Великої Жовтневої соціалістичної революції зробив доцент Н. М. Якупов.

Учасники конференції заслухали також доповідь доцента К. Є. Повітчаной про формування щільнішої структури багатоцентрових міст (на прикладі Житомира, Херсона, Вінниці).

Завершилось пленарне засідання доповіддю доцента Б. О. Шайкевича про проблеми взаємодії літератури і образотворчого мистецтва.

Наступного дня учасники конференції працювали по секціях — суспільних наук, історичних наук, юридичних наук, філологічних наук, іноземних мов, психології і педагогіки, математики і механіки, фізичних наук, хімічних наук, біологічних наук, геології і географії та секції фізичного виховання.

Всього до конференції було підготовлено понад 130 доповідей з різних галузей науки.

Конференція підбила підсумки тієї великої науково-дослідної роботи, яка проводилась в нашому університеті в ювілейному році Радянської влади.

Ось вже декілька днів, як розпочався новий семестр на факультеті іноземних мов, потяглись розмірені учбові будні.

Адже ж зовсім недавно стільки було хвилювань. Йшла екзаменаційна сесія. Як вона завершиться, якими будуть її результати?

До зимової сесії на факультеті задалегідь розгорнули ґрунтовну підготовку. В неї включились і партійна організація, і рада, і кафедри факультету. Були проведені курсові збори зі студентами. Але особливу увагу приділяли першокурсникам. Це — і зрозуміло. Адже на них чекала перша в житті вузівська екзаменаційна сесія.

І дуже правильно зробили на факультеті, коли організували виступи студентів старших курсів — Дубова, Тихомирова та інших — перед новенькими. Тема їх виступу: як готуватись до іспитів.

Планомірна, без поспіху і метушні, підготовка до зимової сесії принесла свої плоди. Про результати іспитів мені і хочеться розповісти.

Почну з першокурсників. У них заслуговують на особ-

ливу похвалу студенти одинадцятої групи англійського відділення. В цій групі нема задовільних оцінок — тільки добрі і відмінні. Дуже успішно склали іспити студенти Александров, Бондарчук, Лазаренко, Росіна, Савченко, Попова і Шосточенко. І в інших групах першого курсу англійського відділення в загальному непогані результати.

РОЗПОЧАЛИСЬ ЗАНЯТТЯ

Слід виділити і двадцять третю групу другого курсу французького відділення. Тут немає сірих «трійок». А студентка Романова склала всі іспити «на відмінно».

На п'ятому курсі іспанського відділення тільки одна студентка Єхевич одержала задовільну оцінку. Всі ж останні студенти склали іспити на «добре» і «відмінно». Тут попереду комуністи Гладков і Шапіро. Сесію вони завершили тільки з відмінними оцінками.

Окремо хочеться сказати

про тих, які, відслуживши свій строк в лавах Збройних Сил СРСР, повернулись до студентського життя. Старанні, дисципліновані, люблячі працю, вони домоглись непоганих успіхів в навчанні. А колишній солдат, нині студент третього курсу французького відділення Кулик став відмінником.

Всього на факультеті відмінно завершили сесію понад 50 студентів.

Успіхи ін'язівців радують. Але не обійшло і без прикрих випадків. На жаль, деякі студенти напередодні сесії не ліквідували «хвостів». Це, перш за все, стоується Любченко з двадцять п'ятої групи другого курсу англійського відділення та Зінган з п'ятдесять другої групи п'ятого курсу німецького відділення.

Розпочався новий семестр. Треба думати, що підсумки минулої сесії підкажуть і керівництву факультету, і студентам, що треба робити далі. Будуть, очевидно, зроблені висновки з результатів сесії. І тоді в період літніх заліків та іспитів студенти факультету іноземних мов покажуть ще кращі успіхи.

М. ФІНОГІН,
член профкому ОДУ.

ГОТУЄМОСЬ ДО СВЯТА

НА НАШИХ факультетах все ширше розгортається підготовка до славного ювілею — 50-річчя Збройних Сил СРСР.

З студентами проводяться бесіди про бойовий шлях Радянської Армії та Флоту, перед ними виступають ветерани Збройних Сил — учасники громадянської та Великої Вітчизняної воєни.

Славні бойові традиції Збройний Сил СРСР широко пропагують в ці дні і в наукових гуртках. Так, на засіданнях гуртка, яким керує доцент Н. Якупов, заслухали доповіді: «В. І. Ленін — творець Радянських Збройних Сил», «Радянська Армія — могутній оплот миру, демократії та соціалізму», «Героїзм радянських воїнів та цивільного населення в період оборони Одеси в 1941 році».

Колектив художньої самодіяльності університету готує святкову концертну програму, частину якої студенти покажуть в Будинку офіцерів 19 лютого на урочистому університетському вечорі.

З більш повною програмою наша самодіяльність виступить перед воїнами Одеського гарнізону. В концерт включено твори наших студентів, присвячені Радянській Армії.

ДО 50-РІЧЧЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ СРСР

РАДЯНСЬКІ воїни — вірні сини народу — пильно стоять на сторожі мирної творчої праці, невпинно оволодівають бойовою майстерністю.

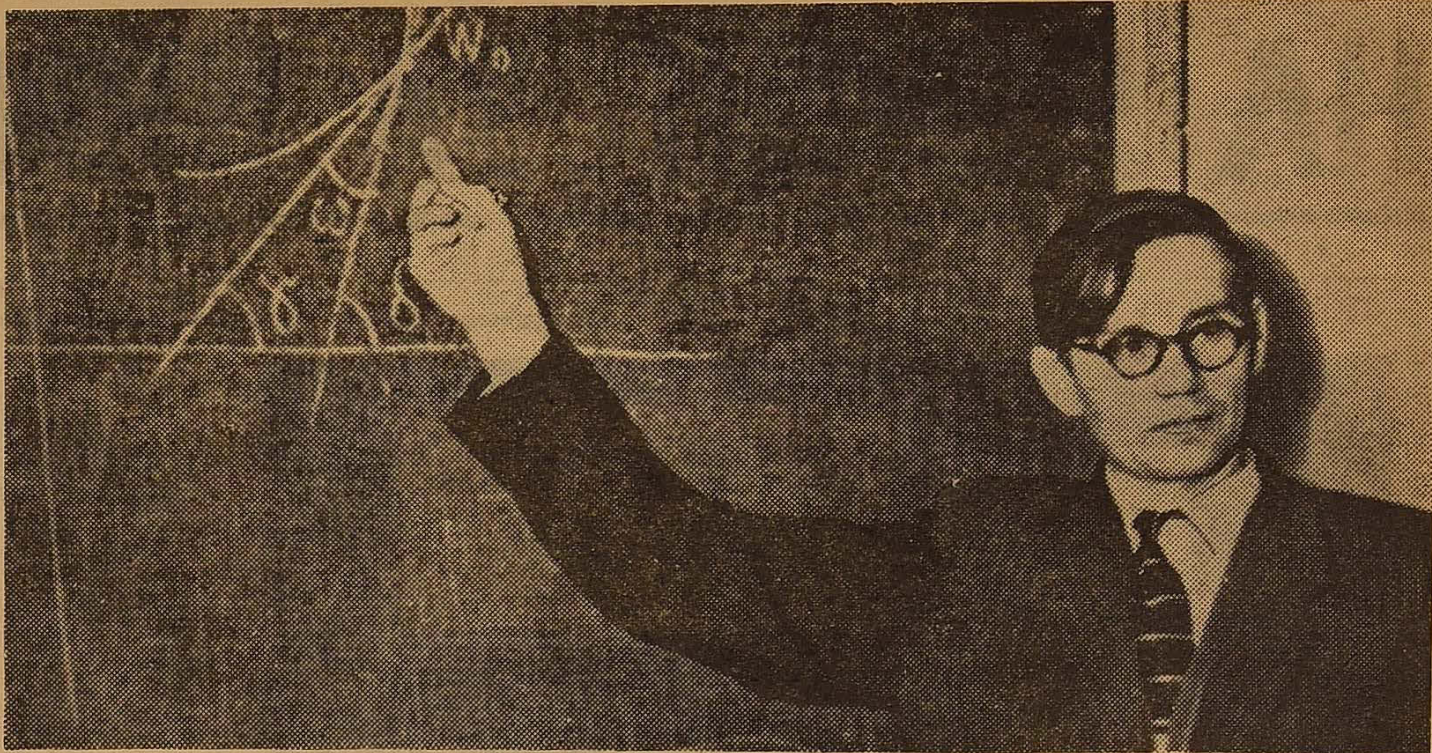
Ось два солдати. Обидва земляки, уродженці Орлівського району. І служать вони в одному взводі. Це — Григорій Вирлан і Григорій Балацел. Вони вирішили зустріти 50-річчя Радянських Збройних Сил тільки відмінними і добрими оцінками в бойовій і політичній підготовці.

НА ЗНІМКУ: Г. Вирлан (зліва) і Г. Балацел на польових заняттях.

Фото М. Рижака.

ЗНАННЯ — В ПРАКТИКУ

Доцент С. КІРО.

НА ЧЕТВЕРТОМУ курсі математиків пройшов іспит з методів наближення обчислень. Знання з цього предмету в наш час конче потрібні кожному випускникові механіко-математичного факультету, де б він не працював після закінчення університету. А для студентів-обчислювачів — це основа їх дальшої підготовки з обраної ними спеціальності. Недивно, що з усіх груп найкраще склали іспит студенти групи обчислювальної математики. Дев'ять відмінних і чотирнадцять добрих оцінок — це дуже хороший результат.

В решті груп — по одній-дві відмінних, не більше десяти добрих оцінок. Недостатньо підготувались студенти групи алгебри і геометрії та групи прикладної математики.

Близку відповідь дали студенти Гребонкін з групи диференціаль-

них рівнянь, Незнакіна, Макогон, Возняк з групи обчислювальної математики. Відмінні оцінки одержали також студенти Ложичевська з групи алгебри і геометрії, Людвіга з групи прикладної математики, Гофен з групи теорії функцій та інші.

Іспит засвідчив, що в цілому курс успішно засвоїв важливий предмет. Вже з початку другого семестру здобуті знання студенти використовуватимуть при проходженні учбової практики на обчислювальних машинах.

ПИТАННЯ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

кладачами показують, що студенти не бувають байдужими до того, як ставляться до них викладачі. З вдячністю говорять вони про людяне до них ставлення і турботу

лива вимогливість, а не формальна причепливість, сприймаються студентами з повагою і схвально. Ось приклад. Є у нас викладачі, які у стосунках зі студентами своєї

ЗАКІНЧИЛИСЬ канікули. Відпочивши, з новими силами студенти приступили до занять.

НА ЗНІМКУ: професор М. І. ГАВРИЛОВ читає лекцію студентам механіко-математичного факультету.

ДОБРЕ ВРАЖЕННЯ

ЦІКАВО і з користю проходили заняття у студентів-вечірників шостого курсу історичного факультету з спецсеминару «Ідеологічні та організаційні основи КПРС».

Відмінними були доповіді та виступи А. Герасименко про боротьбу В. І. Леніна за з'єднання соціалізму з робітничим рухом, В. Крижановського — про марксистську партію, як передовий свідомий, організований загін робітничого класу; А. Плешкова про дальший розвиток ХХІІІ з'їздом КПРС ленінських норм партійного та державного життя; О. Смирнова — про всесоздаючу роль партії в будівництві комунізму та інші.

Під час обговорення доповідей в центрі уваги були питання соціальної бази партії, розвитку демократичного централізму на різних етапах, міжнародного значення ідеологічних і організаційних основ КПРС.

Студенти І. Шербиця, Г. Захарко, В. Куртієва, Л. Радченко в своїх повідомленнях широко використали матеріали сучасності.

Робота зі студентами-істориками залишила дуже добре враження. Бажано, щоб в подальшому на цей спецкурс було відведено більше кількості годин.

Доцент Я. ШТЕРНШТЕЙН.

ДОВІР'Я. ПОВАГА. ВИМОГЛИВІСТЬ.

НА ДОПОМГУ МОЛОДИМ ВИКЛАДАЧАМ УНІВЕРСИТЕТУ

В КОМУНІСТИЧНОМУ вихованні діє добре відомий принцип поваги до особи учня чи студента. Таке ленінське ставлення до людини у досвіді А. С. Макаренка знайшло втілення в одному з його педагогічних принципів — якомога більше вимоги до людини, і якнайбільше поваги до неї. Цей принцип знаходить свій відбиток у педагогіці вищої школи.

Для виховного процесу повага до особи студента має виключно важливе значення. Тільки на основі поваги до особи студента з властивими їй особливостями можливе й довір'я до нього, і віра в нього. А з практики відомо, що коли є не тільки довір'я, а й віра в студента, то виникає впевненість в його діяльності.

Але, молодий викладаче, повага до студента повинна проявлятися не лише як певне ставлення до особи, а ще й як підтримка позитивних рис і дій, особливо, як заохочення високих ідейно-політичних і моральних якостей, що проявляються в учбовій праці і громадській діяльності. Опора на позитивне стала у нас дійовим принципом виховання.

Опитування студентів і спостереження за їх стосунками з ви-

кладачами показують, що студенти не бувають байдужими до того, як ставляться до них викладачі. З вдячністю говорять вони про людяне до них ставлення і турботу

ліва вимогливість, а не формальна причепливість, сприймаються студентами з повагою і схвально. Ось приклад. Є у нас викладачі, які у стосунках зі студентами своєї

спеціалізації справляють враження досить суворих людей. Їх вимогливість широко відома на факультетах. Проте, ці викладачі турботливо і любовно ставляться до студентів, а їх суворі вимоги сприймаються як гарантія того, що в них будуть справжні знання. А найважливішим є те, що ці викладачі ніби непомітно і мимоволі, справляють на студентів глибокий виховний вплив. Робиться це без будь-якої декларативної метушні і формальних повчань. Педагогічна майстерність цих викладачів досягла високого рівня. Досвід показує, що педагогічна вимогливість має виховну силу тоді, коли вона зрозуміла студентові і об'єктивно умотивована. В практиці іноді буває так, що викладач в принципі діє правильно, його вимога справедлива, але ставиться у такій формі, що студенти сприймають її як образу. Збуджений викладач лише обурюється, втрачає міру пристойності, але чого він вимагає — цього студенти не сприймають. Викладач має право на емоції, на обурення, але, коли ці емоції відповідають об'єктивним обставинам, що його обурюють, і є щирим виявом відповідальності і турботи за виховання студента. Отже, довір'я до студента, повага до його особи і чітка вимогливість до його діяльності — один з важливих принципів виховання у вищій школі.

Численні матеріали спостережень свідчать про те, що справед-

ліва вимогливість, а не формальна причепливість, сприймаються студентами з повагою і схвально. Ось приклад. Є у нас викладачі, які у стосунках зі студентами своєї

спеціалізації справляють враження досить суворих людей. Їх вимогливість широко відома на факультетах. Проте, ці викладачі турботливо і любовно ставляться до студентів, а їх суворі вимоги сприймаються як гарантія того, що в них будуть справжні знання. А найважливішим є те, що ці викладачі ніби непомітно і мимоволі, справляють на студентів глибокий виховний вплив. Робиться це без будь-якої декларативної метушні і формальних повчань. Педагогічна майстерність цих викладачів досягла високого рівня. Досвід показує, що педагогічна вимогливість має виховну силу тоді, коли вона зрозуміла студентові і об'єктивно умотивована. В практиці іноді буває так, що викладач в принципі діє правильно, його вимога справедлива, але ставиться у такій формі, що студенти сприймають її як образу. Збуджений викладач лише обурюється, втрачає міру пристойності, але чого він вимагає — цього студенти не сприймають. Викладач має право на емоції, на обурення, але, коли ці емоції відповідають об'єктивним обставинам, що його обурюють, і є щирим виявом відповідальності і турботи за виховання студента. Отже, довір'я до студента, повага до його особи і чітка вимогливість до його діяльності — один з важливих принципів виховання у вищій школі.

Численні матеріали спостережень свідчать про те, що справед-

ліва вимогливість, а не формальна причепливість, сприймаються студентами з повагою і схвально. Ось приклад. Є у нас викладачі, які у стосунках зі студентами своєї

ВІДЗНАЧЕНА ПРЕМІЄЮ

ПРЕЗИДІЯ АПН СРСР присудила премії 16 кращим роботам з педагогіки, психології, дефектології і зв'язаним з ними дисциплінами.

Друга премія Академії педагогічних наук СРСР присуджена редактору Б. П. Єсіпову (померло) і авторському колективу за книгу «Основи дидактики». В створенні цієї книги брав участь і доцент нашого університету В. Т. Ружейников, який написав разом з професором Б. П. Єсіповим VII главу — про використання технічних засобів в навчанні.

Книга «Основи дидактики» є працею, що збагачує теорію освіти і навчання. Вона розрахована на наукових працівників, аспірантів, викладачів педагогічних вузів та училищ, а також на вчителів загальноосвітніх шкіл.

ЗМІСТОВНА ЛЕКЦІЯ

ДНЯМИ відбулась лекція про міжнародне становище. Прочитав її доцент історичного факультету С. Аннатов. Лекція була цікавою і змістовною.

КОЛИ ВИ ЧИТАЄТЕ „ЗА НАУКОВІ КАДРИ“?

В СЕРЕДУ, 10 січня 1968 року, як і в попередні середи, в деканаті геолого-географічного факультету пролунав телефонний дзвоник:

— Приходьте, будь ласка, за газетою. Так, багатотиражна газета університету.

— Дякуємо. Обов'язково прийдемо.

Але йшли дні, а представників геолого-географічного факультету все немає і немає.

Минула ще одна серeda, і ще одна. Росла купа газет, але їх ніхто не забирав.

Нарешті, член партійного бюро факультету доцент Д. Богуненко хоч йому й неодноразово нагадували про те, що слід прислати кого-небудь за газетами, рішуче заявив:

— Сам заберу й відвезу газети на факультет.

Що ж, слова тов. Богуненко дотримався. Справді, через декілька днів газети він завіз на факультет. А опинились вони потім чомусь... на шафі. Там вони лежать, мабуть, і до цього часу(?).

Коли газети будуть розповсюджені по групах, щоб передплатники, нарешті, довідалися про університетські новини? На це запитання важко відповісти, бо на факультеті, очевидно, нема відповідального за цю важливу ділянку роботи.

Повинні ми довести до відома і секретаря партбюро біологічного факультету тов. Губського і передплатників «За наукові кадри», що газети, адресовані біологічному факультету три тижні лежали в редак-

ції і теж чекали поки по них придуть.

При такому ставленні до справи, стає ясным, чому до цього часу ці факультети не внесли повністю гроші за передплату на університетську багатотиражку. До речі, не оформили ще передплату на «За наукові кадри» філологічний та юридичний факультети. Чому?

Слід сказати, що і на деяких інших факультетах справа з розповсюдженням газети бажане багато кращого. По декіль-

ка днів лежать в редакції газети хімічного і фізичного факультетів, хоча фізики мешкають в тому ж приміщенні, що й редакция. Треба тільки спуститися поверхом нижче. Але, очевидно, важке це завдання.

Дозволено спитати партійних, комсомольських і профспілкових вождів цих факультетів: до якого часу газета буде запізнюватися до читачів, а окремі студенти заходять до редакції, щоб познайомитися з свіжим номером тієї самої газети, яку вони передплатили?

ВОНИ-ПОРУЧ

— Хелло, Фред! — білявий юнак поплескав по плечу товариша.

— Чао! — махнули одна одній рукою подруги і розійшлися з незалежним виглядом.

Це — студенти. Напевне, першокурсники, а, може, і третьокурсники, але до вузу прийшли прямо зі шкільної лави. Напевне.

«Фред» — по-українському значить «Федя», а «хелло» і «чао» — це від неукраїнської мови, мабуть, від щойно побаченого фільму і від чогось ще.

Про все це згадалось, коли раптом потрібно було відповісти на здавалось би просте запитання: «А чим різняться студент, який відслужив свій строк в армії, від інших студентів?»

Хтось пожартував: різницю краще всього показати на прикладі. Одержавши «незадовільно», студент-«школяр» ледве не плаче. Післяармієць же стоїчно переносить це. Зразу видно загартування.

Це, звичайно, жарт. А якщо серйозно? Я знаю дівчину. Була і в художньому училищі — кинула, потім — в політехнічному. Звідти пішла. «Все шукала себе, — каже вона. — Тепер в педінституті, хочу дітей навчати».

Ну, що ж, можна тільки вітати людину, яка після пошуків, нарешті, знаходить себе.

Але не у всіх є стільки часу на пошуки...

У 10-й кімнаті другого гуртожитку, що по вулиці Островидова, живе троє юнаків. Микола Мальований, Володимир Курунян і Валерій Захарчук. Третьокурсники механіко-математичного факультету. Повернулись до вузу після служби в армії.

— Про нас писати немає чого, — кажуть вони. — Ми — просто студенти. І не відмінники, і не майстри спорту. А чим ми різнімося від інших? — Начебто нічим...

— А спочатку, на першому курсі? — питаю.

— Так, тоді важче було, — говорить Захарчук. — Хто прямо зі школи, у того в голові все по полицях розкладено ще з випускних іспитів. А нам тут з доводилось.

— Бувало, — вступає в розмову Курунян, — ведеш автомашину, сніг по кабіну, мотор реве, а в голові теорема крутиться, і доведення проглядає дуже смутно. Де цигарки і ганчірки, там і підручники. Виймаю. Ага. Тепер можна їхати далі. На вступних 13 балів одержав. Пройшов по конкурсу.

Чому ці юнаки обрали механіко-математичний? Невже їм зразу було ясно, куди йти?

— Ні, звичайно, не зразу, — відповідає Мальований. — Як би це сказати. Те, що ми саме тут — не випадковість, а продовження всього того, що передувало йому...

Валерій Захарчук до армії півтора року викладав математику, в школі. Другий — зрозумів в армії, наскільки важлива математика і яка захоплююча вона. Коля Мальований до армії закінчив технікум, зай-

мався радіотехнікою.

— Але Колі все-таки слід було вступати на географічний, — жартує Курунян. — Він був би там круглим відмінником.

Виявляється — ще до армії Миколі довелося ходити з бусоллю і теодолітом вздовж і поперек Карпат. Потім — пізнати, як свої п'ять пальців, Туркестан, пробиратися в пустелі пішки і на верблюді. Об'їздити Поволжжя. Експедиція за експедицією.

Потім — служба в армії.

— І ось — університет.

— Нелегко було вступати. Програму шкільну розширили. Довелось «доучувати» самому. А як обрали мене до комсомольського бюро факультету, так зразу три справи навалилось. Навчання, громадська робота та й відставати не можна. Тут приклад подавати треба. І доводилось і ночами за книгами сидіти. Виручало армійське загартування.

Торік Миколу Мальованого обрали секретарем комсомольського бюро механіко-математичного факультету. На столі в кімнаті бюро стоїть невеликий

бюст Чайковського. Це — за призове місце, зайняте факультетом в конкурсі художньої самодіяльності, присвяченому 50-річчю Радянської влади. На стенді — грамоти. І фотографії, зроблені на комсомольських будовах в Сибірі.

На кожному факультеті є такий стенд, є грамоти, є свої традиції. Є і секретарі бюро комсомолу. І якби мене запитали, якими вони мусять бути, я б відповів: такими, як Микола Мальований.

Є студент-хімік, студент-біолог, студент-математик. Це — по обраній спеціальності.

І є студент — солдат запасу. Це — по пройденому в житті шляху. Це — наш товариш, наш друг, який не підведе. І такого студента поважаєш. Не тому, що йому вже 24—25 років, а тому, що він — випробуваний армією, наполегливий в праці. Тому, що він з підвищеним запасом «міцності», і тому, нарешті, що на чесь «Хелло, Фред» він просто протягне руку і скаже:

— Здрастуй!

В. БАХЧЕВАН,

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ

А СЛІД БИ БУЛО...

СТУДЕНТ прийшов до університету. Йому все цікаво. Він поспішає познайомитись з кабінетами, лабораторіями, бібліотеками. Його захоплює обчислювальний центр, обсерваторія, палеонтологічний музей, фізичний інститут та інші науково-дослідні установи вузу. Він не тільки знайомиться з цим усім, він, так би мовити, робить і перші кроки в науці.

На стінах аудиторій, в коридорах студент бачить портрети видатних вчених нашої країни, науковий вклад яких в науку всевітньовідомий. Хто вони? Фахівці яких наук? Під деякими портретами є написи з прізвищами. А під деякими і цього немає. А слід би було в короткому підпису розповісти про вченого, його зв'язок з нашим вузом. Це відіграло б чималу роль у вихованні студента, який навчатиметься в нашому славному орденоносному університеті.

Доцент Є. ГОРОХОВСЬКА.

ПЕРЕМОГЛИ ЛЕНІНГРАДКИ

В ДНІ зимових канікул у нас гостювали представники університетів трьох міст — Москви Ленінграда і Тарту. Вони приїхали до Одеси на традиційну матчову зустріч з художньої гімнастики університетських команд.

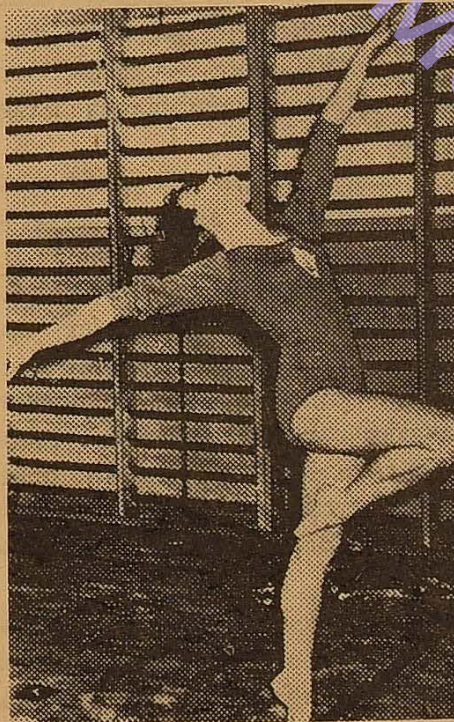
...Святково прибраний спортивний зал ОДУ. До гімнасток з вітальним словом звертається проректор О. В. Богатський. Кожній учасниці матчової зустрічі вручаються пам'ятний сувенір, квіти.

Після параду розпочались змагання з обов'язкової програми.

В кожній команді — шість гімнасток. Склад команд — сильний. Досить сказати, що всі спортсменки Ленінграда і Тарту — майстри спорту СРСР. Серед московських гімнасток

теж досвідчені спортсменки. За команду нашого університету виступали майстри спорту З. Сигал та О. Махиян.

Все це і визначило гостру боротьбу, що розгорнулася в спортивному залі. В перший день матчової зустрічі лідером змагання стала команда Ленінграда, за нею — Тарту, на третьому місці — Москва, а на чет-

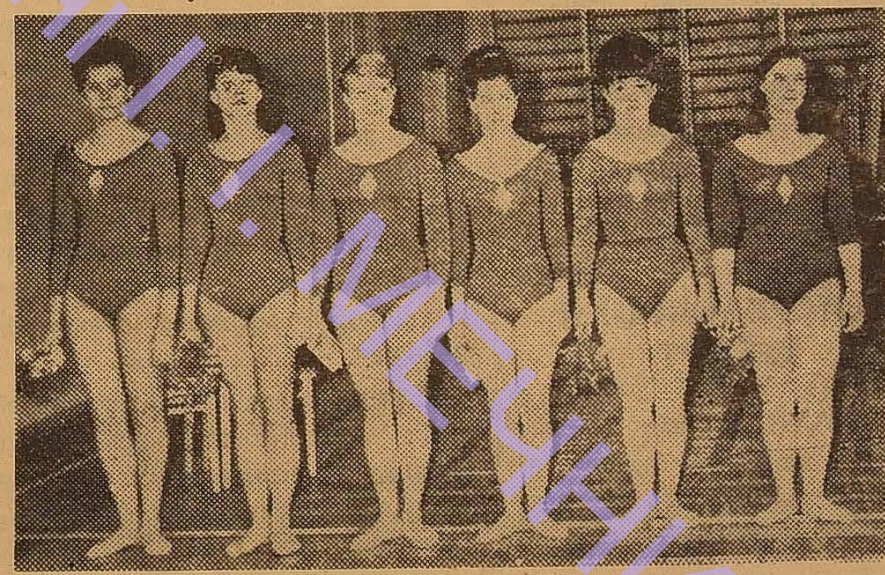

вертому — Одеса.

Другий день змагань — з довільної програми — не вніс змін в розподіл місць. Переможницею матчової зустрічі з художньої гімнастики стала команда спортсменок Ленінградського університету.

Матчова зустріч гімнасток чотирьох університетів проходила чітко, організовано і цікаво. В цьому чимала заслуга викладача кафедри фізвиховання нашого вузу Б. Калінік.

Наші гості у вільний від зма-

гань час здійснили екскурсію по пам'ятних місцях міста-героя Одеси і побували на спектаклі «Жизель» в театрі опери і балету.

Така матчова зустріч з художньої гімнастики відбудеться в дні зимових канікул 1969 року в місті на Неві — Ленінграді.

НА ФОТО (зліва): виконання вправ довільної програми. Справа — команда нашого університету.

ЛУНАЮТЬ ПОСТРІЛИ...

ДВА юнаки підняли пістолети. Пролунали постріли.

— Спокійніше, спокійніше, — говорить посивіла людина. — Не поспішайте.

Пістолети піднялися знову. А керівник стрілкової секції майор запасу В. Галайчук продовжує уважно слідкувати за діями своїх вихованців.

— О, наш Василь Архи-

пович — людина, що треба, — кажуть студенти, члени стрілкового гуртка університету. — Вміє і захопити, і навчити.

Сім років керує гуртком комуніст Галайчук. За цей час багато студентів навчилось влучно вести вогонь з стрілкової зброї, що є в тирі.

Ось і ці двоє. Всього декілька місяців, як відвідують тренування, а

стріляють вже на рівні першорозрядників.

— Погляньте на мішені, — пропонує Василь Архипович.

Справді, більшість куль — в десятці.

— Токарев Слава, — назвався високий, стрункий юнак, студент першого курсу. — Серйозно займаюсь стрільбою четвертий місяць...

Щорічно стрілкова секція університету готує близько двохсот стрільців-розрядників. З них 25—30 домагаються другого розряду, а 4—5 — першого. Є збірна стрі-

кова команда, яка часто перемагає в змаганнях. Наприклад: команда дівчат-стрільців протягом семи років тримає перехідний кубок Одеси та області по спорттовариству «Буревісник», а команда співробітників та викладачів два роки підряд завоює такий самий трофей. Кращими стрільками тут є, крім вже названого Вячеслава Токарева, першорозрядники Василь Семенюк, Андрій Золотко, Віктор Сладков та інші. А серед дівчат, зокрема, Ліля Любович, Людмила Рябіткова, Діна Салга-

нок, Оля Зайцева. Ліля Любович, до речі, є бронзовим призером міжвідомчої першості області. Спортивна майстерність дівчат в університетському тирі під керівництвом майора запасу В. Галайчука значно виросла.

...Лунають постріли в тирі. Не тільки заради спортивної слави у вільні години вчать володіти зброєю студенти. Вони виховуються гарячими патріотами своєї соціалістичної Батьківщини і прагнуть бути готовими до захисту її від ворогів.

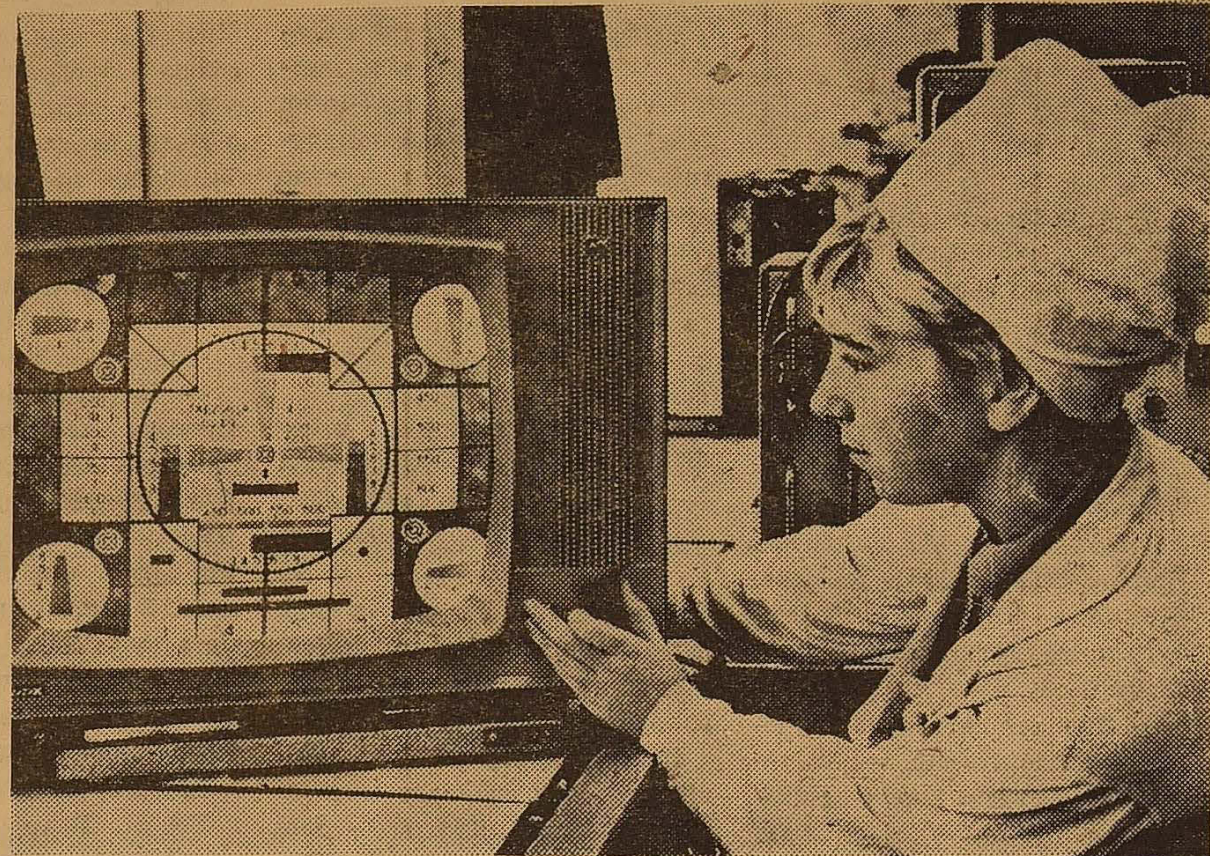
Я. ПОТЕРЯЙКО,

СЕНСАЦІЯ ВЧЕНОГО

ЯК ПОДАЛА кілька днів тому польська газета «Штандар млодих», польський учений, глівіцький професор математики і геофізики Тадеуш Кохманський виступив з цікавою науковою теорією (так званою «векторіальною»), яка бере під сумнів істинність теорії відносності Альберта Ейнштейна.

Головна відмінність між твердженнями Ейнштейна і теорією польського вченого полягає в тому, що друга основна засада теорії відносності вважає швидкість світла величиною сталою в будь-якому напрямку (незалежно від руху світла і руху спостерігача). Цю засаду не перевірено і не доведено. Професор Кохманський твердить, що швидкість світла не є величиною сталою відносно спостерігача.

Йдеться про експеримент вислання лазерного променя з Землі на Венеру і вирахування місця його повторного відбиття. Дослід цей виявив різницю відстаней у 50 тисяч кілометрів, чого ніхто не може пояснити.

СІМФЕРОПОЛЬСЬКИЙ телевізійний завод — молоде підприємство Кримської області. Його колектив освоїв випуск телевізійного приймача «Лотос» з розміром екрану по діагоналі 47 см.

НА ЗНІМКУ: контролер ВТК Лариса БАРИШНИКОВА перевіряє телевизор «Лотос».

Фото Ю. Ільєнка.

Фотохроніка ТАРС.

НОВІ КНИГИ

СІЧЕНЬ 1968 року для нашого міста-героя, міста-краєсеня дуже знаменний, бо 50 років тому в цьому місяці в Одесі була встановлена Радянська влада.

Хочеться сказати декілька слів про книги, які в 1967 році вийшли в Одеському видавництві «Маяк» та у видавництві політичної літератури України, присвячені Одесі, її досягненням у всіх галузях народного господарства.

Книгу «РОЗПОВІДЬ ПРО ЗВЕРШЕННЯ ОДЕЩИНИ ЗА 50 РАДЯНСЬКИХ РОКІВ» склав колектив авторів, серед яких і викладачі нашого університету — кандидат філософських наук П. Гопченко, кандидати історичних наук З. Першина та Я. Штернштейн.

Ілюстрацією до книги може бути фото-виставка «50 ЛЕТ СОВЕТСКОЙ ВЛАСТИ НА ОДЕСШИНЕ», яка складається з 51 плаката і фотографій.

В брошурі Г. Ангелова «ТРАДИЦІЇ ВИХОВУЮТЬ» висвітлюються конкретні форми участі широкої громадськості в діяльності культурно-освітніх закладів Одеської області. Вона розповідає про виховання трудящих в дусі радянського патріотизму на славних революційних, бойових і трудових традиціях нашого народу.

У путівнику М. Бінова «ГОРОД РЕВОЛЮЦИОННОЙ СЛАВЫ» (По местам борьбы за власть Советов в Одессе 1917—1920 гг.) особлива увага звертається на пам'ятні місця, зв'язані з встановленням в місті Радянської влади в січні 1918 року, з більшовицьким підпіллям в період австро-німецької окупації, англо-французької інтервенції і денікінської контрреволюції.

«ВЕЛИЧНИЙ ПОДВИГ» — так назвав свою книгу С. Вольський, в якій розповідається про подвиг міста-героя Одеси в роки Великої Вітчизняної війни, про 73-денну оборону Одеси.

Героїчній обороні Одеси присвячується також п'ятий розділ першого тому «УКРАЇНЬКА РСР У ВЕЛИКІЙ ВІТЧИЗНЯНІЙ ВІЙНІ РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ 1941—1945 рр.»

З. М. Смирнова-Медведева була кулеметницею в легендарній Чапаєвській дивізії, яка захищала Одесу і Севастополь. «ОПАЛЕНА ЮНОСТЬ» — це її спогади про чудові подвиги солдат-чапаєвців, про їх виняткову мужність, витримку і стійкість.

О. НОТКІНА.

ЦЕ—ЦІКАВО!

РОБОТ НА ВУЛИЧНОМУ ПЕРЕХРЕСТКУ

ЕЛЕКТРОННОМУ мозку лєнінградці доручили розв'язувати надзвичайно важкі транспортні ребуси, що виникають на одному з найбільш напружених вуличних перехрестків Васильєвського острова. Спеціалісти електротехнічного інституту зв'язку імені М. О. Бонч-Бруєвича створили універсальний електронний світлофор, який «враховує» всі види міського транспорту.

Позачергово кібернетика пропускає аварійні та пожежні автомашини, автомобілі швидкої допомоги, обладнані спеціальним пристроєм, який «попереджає» електронного регулювальника про своє наближення. В Лєнінграді вже працює п'ять кібернетичних світлофорів.

НАЙСУЧАСНІШИЙ КУРОРТ

ПРИСЛІВ'Я «диму без вогню не буває» будівельники нового морського курорту Грузії на місці Піцунда витлумачили по своєму: тут немає ні вогню, ні диму. Всі «господарські» турботи в єдиному поки що місці відпочинку в країні без диму і кіптяви взяла на себе електрика.

Піцунда вже прийняла перших курортників. У семи п'ятнадцятиповерхових корпусах одночасно відпочиватиме до трьох тисяч чоловік.

НЕ СПОКОНВІЧНІ...

В 1886 році викладач російської мови В. Долопчев опублікував в Одесі «Опыт словаря неправильностей в разговорной речи». У передмові до цього словника автор пише, що в усній мові одеситів «господствует произвол, не руководимый чувством языка и вкусом, а слух неприятно поражается дурным произношением и неправильною постановкою ударения».

На думку автора, найбільше мовних огрехів роблять жінки й діти, бо вони мало читають і постійно зв'язані «с прислугою, у которой заимствуют неправильные обороты речи и произношение». Поговорить, пише далі автор, з будь-якою одеситкою, навіть з домашньою вчителькою, запропонуєте учневі середньої школи прочитати російською мовою одну сторінку книжки і ви упевнитесь у справедливості моїх слів.

Ми переглянули «Опыт словаря неправильностей разговорной речи» і упевнились у тому, що автор не завжди справедливо докоряв одеситкам і одеситам у порушенні норм російської літературної мови.

Норми будь-якої літературної мови визначаються провідними ученими за найпоширенішими в ту чи ту епоху лексичними, фонетико-орфоепічними, граматичними й акцентологічними нормами усної, розмовної мови. Автор словника неправильностей орієнтувався на норми російської літературної мови встановлені, хоча й не одноставно, провідними мовознавцями XIX ст. Проте ці мовознавці не завжди урахували закономірності й прогресивні тенденції розвитку російської мови. А автор словника неправильностей догматично дотримувався встановлених ученими норм.

Звідси одеситки й одесити в де-

СЛОВО ПРО СЛОВО

яких випадках виявились далекогляднішими. Проілюструємо це тільки декількома прикладами.

Автор словника неправильностей передусім цілком справедливо звертає увагу на те, що в російській мові одеситів вживається чимало лексичних і фонетико-граматичних українізмів.

Серед лексичних українізмів автор відзначає такі: **абы** — лише бы, только бы; «Все равно, абы только продать»; **дурница** — даром, даровщина: «Поед на дурницу»; **залупить** — запросить: «Продавец залупил сто рублей»; **пляма** — пятно: «Все платье в плямах»; **пришмалить** — жечь, опалить: «Прачка пришмалила платки».

Із морфологічних та синтаксичних українізмів автор відзначає такі:

а) морфологічні — **аршинов**: «Несколько аршинов», замість **аршин**; **кровопиец**: «Он слыл в народе кровопийцем», замість **кровопийцею**; **салата**: «Жаркое с салатом», замість **салатом**; **степ**: «Ехать степом», замість **степью**; **фасоля**: «Варить фасолою», замість **фасолью**;

б) синтаксичні «Испугался, аж побледнел», замість **так, что даже побледнел**; «Красть куры», замість **кур**; «Врывать с рук», замість **из рук**: «Эта женщина просто умирает за своими детьми», замість **по своим детям**.

Фонетико-орфоепічні огрехи в мові одеситів, як видно з поданих у словнику неправильностей прикладів, зумовлені, по-перше, впливом української мови, а, по-друге, ваганнями в орфоепічних нормах російської мови та її історико-морфологічним правописом. Так, під впливом української мови зафіксовані такі помилки: **волоский** — волошский; **глыбоко** — глубоко;

гребти — грести; **менше, тонше** — меньше, тоньше; **сберу, споймать** — соберу, поймать тощо.

Ваганнями в орфоепічних нормах та історико-морфологічним правописом російської мови зумовлені були такі помилки: **фонетика** — фонетика; **ровестник** — ровесник; **свистнуть** — свиснуть (за аналогією до таких написів, як **честный**); **одни девушки, одне мужчины**, замість — **одне девушки, одни мужчины**.

Зауважимо, що деякі колишні фонетико-орфоепічні помилки одеситів тепер, у наші дні, стали нормами російської літературної мови. Так, слово **фонетика** треба вимовляти як **фонэтика**, а слово **одни** в множині втратило категорію роду й тепер можна вживати **одни девушки, одни мужчины**.

Та найбільше докорів одеситам автор словника неправильностей зробив за порушення норм наголосу в слові. Деякі з цих докорів, безумовно, були цілком справедливими.

Водночас автор словника неправильностей у багатьох випадках і несправедливо звинувачував одеситів у порушенні акцентологічних норм російської мови. Так, він домагався, щоб одесити вимовляли ось ці слова з таким наголосом: **баллотирование**, **внедрение**, **вдумщик**, **громоздкий**, **грузить**, а одесити вимовляли їх як: **баллотирование**, **внедрение**, **вдумщик**, **грузить** тощо. І така вимова тепер у сучасній російській літературній мові стала нормою.

Ми коротко й побіжно проаналізували словник неправильностей. Наведені вище приклади свідчать не тільки про зміни в мові одеситів за останні 80 років, а й про те, що мовні норми літературної мови є категорії не споконвічні, а історичні.

Доцент А. МОСКАЛЕНКО.

ДОПІТЛИВИХ

«За научные кадры», орган парткома, ректората, комитета ЛКСМУ и профкома Одесского ордена Трудового Красного Знамени государственного университета им. И. И. Мечникова, гор. Одесса. Адреса редакції: Одеса, вул. Петра Великого, 2.

Одеська міська друкарня

Зам. № 669—1000.

Редактор Ю. ВАЙСБЕЙН.